

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

10. Коваленко О. Чинники, що сприяють формуванню моральних цінностей дітей дошкільного віку / О. Коваленко, С. Говрас. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wire/getdetd.ru/docs/126/index-25245-6.html>
11. Кононко О. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника: (системний підхід) / О. Кононко. – К. : Стилос, 2000. – 336 с.
12. Поніманська Т. Виховання людяності / Тамара Іллівна Поніманська // Дошкільне виховання. – 2008. – №2. – С. 6-9.
13. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. Поніманська. – К. : Академвидав, 2004. – 456 с.
14. Поніманська Т. Теоретико-методичні засади гуманістичного виховання дітей дошкільного віку : [монографія] / Т. Поніманська. – Рівне : РДГУ, 2006. – 352 с.
15. Формирование взаимоотношений дошкольников в детском саду и семье / [В. К. Котырло, Т. М. Титаренко, Ю. А. Приходько и др.; под ред. В. К. Котырло]. – М. : Педагогика, 1987. – 141 с.

Пилипчук С. Д.*

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ РАНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ БУДИНКУ ДИТИНИ

У статті обґрунтовано актуальність та доцільність використання нетрадиційних здоров'язберезувальних технологій у роботі з дітьми раннього віку в умовах Будинку дитини із профілактично-лікувальною метою.

Учені світу дійшли спільної думки: здоров'я людини залежить в основному від чотирьох факторів: системи охорони здоров'я (10%), генетичної спадковості (20%), стану зовнішнього середовища (20%) та способу життя (50%). На жаль, за даними аналізу наукових джерел, наприкінці дошкільного дитинства стійкі нервові розлади фіксуються приблизно в кожній п'ятій, а функціональні – у кожній третій дитини, що викликає серйозні занепокоєння. Тому велику увагу необхідно приділяти впровадженню в дошкільних навчальних закладах здоров'язберезних технологій, під якими розуміють:

- створення сприятливих умов розвитку, виховання, навчання дитини в дошкільних навчальних закладах (спокійне середовище, яке не пригнічує психічні процеси, відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог до дитини, зростання дошкільника у прийнятному, найбільш відповідному його природі темпі);
- оптимальну організацію освітнього процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм);
- повноцінний та раціонально організований руховий режим (до 3-х годин для дітей раннього віку, 3-4 годин для

* © Пилипчук С. Д.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

дошкільників молодшого віку, 4-5 годин для дошкільників старшого віку) [1].

Сутність здоров'язбережних і здоров'яформувальних технологій постає в комплексній оцінці умов виховання та навчання, які дозволяють зберігати наявний стан дітей, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку. Дані технології реалізуються через створення безпечного розвивального середовища, екологічно сприятливого життєвого простору, повноцінного медичного обслуговування, харчування, оптимізації рухового режиму, системного підходу до формування в дітей ціннісного ставлення до власного здоров'я, дотримання гармонійних, доброзичливих взаємин між педагогами та вихованцями, самими дітьми.

За останні роки популярності в практиці роботи набуло застосування оздоровчих технологій, що використовуються з профілактично-лікувальною метою, серед них можемо виокремити такі: фітотерапія (чаї, коктейлі, фітомішечки); ароматерапія (ароматизація приміщення); вітамінотерапія (вітамінізація страв). Як показала практика, досить ефективними серед оздоровчих технологій терапевтичного спрямування є впровадження у процеси життєдіяльності дитини арттерапії, піскової терапії, вправ із камінцями «марблс», казкотерапії, ігрової терапії, Су-Джок терапії, сміхотерапії; музичної терапії; кольоро-терапії тощо.

Нетрадиційні здоров'язбережувальні технології широко використовують у своїй роботі педагоги ДНЗ, тому ми вирішили застосувати їх у своїй роботі з малюками, які перебувають у Будинку дитини. Специфіка нашої роботи відрізняється від роботи вихователів ДНЗ, але діти усюди однакові, проблеми також, на жаль, такі самі. Хоча наші малюки, на наш погляд, мають набагато більше проблем, оскільки перебування в інтернатному закладі накладає свій відбиток. Діти, відокремлені від родини, набагато гірше переносять адаптацію, впадають в апатію, або становляться дратівливими, емоційно нестабільними, не йдуть на контакт. Тому на застосування здоров'язбережувальних технологій ми покладали великі надії.

З усіх здоров'язбережувальних технологій ми обирали ті, які ще не використовувалися у нашому закладі, а саме:

- заняття з використанням камінців «марблс»;
- застосування Су-Джок терапії (масаж).

Вибір обумовлений тим, що для деяких діток, як виявилось на заняттях та в повсякденному житті, проблемою є необхідність брати незнайомі предмети в руки. Вони опираються, не бажають виконувати завдання. Вправи повторюються, поступово цікавість пересилює, і діти починають брати до рук кольорові камінці, кульки для масажу.

Трохи з історії камінців «марблс».

Керамічні кульки знаходили в зонах перших цивілізацій –

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

і в єгипетських пірамідах, і при розкопках міст древніх ацтеків і майя. Приблизно двісті років тому з'явилися фарфорові кульки з Китаю.

Мода на кульки марблс почалася в 15-16 ст. Тоді ж почалося виготовлення кульок з напівкоштовних каменів. Їх обточували і шліфували вручну, тому за вартістю вони мало відрізнялися від надзвичайно дорогих кульок з муранського скла. Тому недорогі керамічні кульки залишалися найпопулярнішими, проте в них був один серйозний недолік, – під час гри глиняні кульки легко розбивалися. Гра була настільки поширена, що гончарі продовжували шукати новий матеріал для створення кульок, намагалися робити кульки з особливого міцного фарфору. До цих наукових досліджень приєдналося і складуви.

У 1846 році німецький складув винайшов пристосування – деякі ножиці, якими в'язкий, тягучий струмінь рідкого скла можна було різати на кульки. З такого м'якого шматочка скла формувалася кулька. З цих самих пір світом поширилися скляні кульки.

Мармурові, або як їх тоді називали, алебастрові кульки, були привезені в Америку, де вони і дістали свою назву (з англійської «марблс» перекладається як мармурові) [5].

Тепер про головне.

Усе життя дитини – це гра. І тому процес навчання не може проходити без неї. Тактильні відчуття, дрібна моторика, розумові операції розвиваються в дитячій грі.

М. М. Кольцова дійшла висновку, що морфологічне і функціональне формування мовленнєвих областей здійснюється під впливом кінестетичних імпульсів від рук. Вона особливо підкреслює, що вплив імпульсів з м'язів руки дуже значущий в дитячому віці, поки йде формування мовленнєвої моторної області. Це відноситься до дітей і з нормальним, і з порушеним мовденнєвим розвитком. Систематичні вправи для пальців не лише стимулюють розвиток мовлення, але і є, на думку М. М. Кольцової, потужним засобом підвищення працездатності головного мозку [2; 3].

Рухи пальців рук стимулюють діяльність ЦНС і прискорюють розвиток мовлення дитини. Постійна стимуляція зон кори головного мозку, що відповідають за дрібну моторику, – необхідний елемент в системі логопедичної дії.

Застосування камінців «марблс» – це один із нетрадиційних прийомів навчання, цікавий для дітей.

Усі вправи можуть варіюватися залежно від віку дитини, її розумових і моторних здібностей, а також зацікавленості в грі. У ході виконання вправ відбувається, з одного боку, рішення сенсорних завдань з урахуванням різних умінь і навичок дітей, з іншої, – набуття дітьми нових знань і вмінь, які вони могли б використати в інших видах діяльності.

У заняття, що проводиться педагогом, може включатися один або декілька видів вправ. Кожну вправу проводять кілька

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

разів, поступово ускладнюючи. Комплектування, завантаженість і тривалість заняття варіюється педагогом.

Наведемо приклади вправ.

1. Вправа «Знайомство».

Мета: привертання уваги дитини до тактильного об'єкта.

Обладнання: ємність з камінцями «марблс».

Завдання: педагог звертає увагу на камінці і пропонує поперебирати камінчики руками.

Викладати їх з ємності, рухати в ній руками по черзі й одночасно. При цьому педагог знайомить з текстурою – скляні, гладкі; якістю – крихке, прозоре; кольором – червоний, синій, зелений.

Потім дається час для самостійного маніпулювання.

2. Вправа «Знайдемо предмет».

Мета: розвиток тактильних відчуттів; розвиток уміння вибирати предмети, що відрізняються від камінців «марблс» (наприклад: невеликий будівельний матеріал, киндер-іграшки тощо).

Обладнання: глибока ємність, камінці «марблс», іграшки з киндер-сюрпризов.

Завдання: педагог пропонує знайти іграшки, сховані серед камінців з розплющеними очима, спочатку однієї, потім іншою рукою.

Ускладнення: пошук іграшок із закритими очима.

3. Вправа «Змійка»

Мета: учити складати камінці, прикладаючи один до іншого; розвиток дрібної моторики рук.

Обладнання: камінці «марблс».

Завдання: Педагог пропонує викласти довгу змійку так, щоб усі камінчики лежали один за одним без проміжку.

Такі нескладні вправи малюки виконують з великим бажанням, іноді протестують проти їх закінчення. Вправи можуть виконуватися як індивідуально, так і з двома дітьми.

Однією з нетрадиційних здоров'язбережувальних технологій є Су-Джок терапія («Су» – кисть, «Джок» – стопа). У дослідженнях південно-корейського вченого професора Пак Чже Ву, який розробив Су-Джок терапію, обґрунтовується взаємовплив окремих ділянок тіла за принципом подібності (схожості форми вуха з ембріоном людини, руки і ноги людини з тілом людини тощо). Ці лікувальні системи, вважає професор, створені не людиною – вона тільки відкрила їх, а самою Природою. У цьому причина її сили і безпеки. Стимуляція точок призводить до вилікування. Неправильне застосування ніколи не завдає людині шкоди – воно просто неефективно. Тому, визначивши потрібні точки в системах відповідності, можна розвивати і мовленнєву сферу дитини. На кистях і стопах розташовуються системи високоактивних точок, що відповідають усім органам і ділянкам тіла. Впливаючи на них, ми можемо регулювати функціонування внутрішніх органів. Наприклад, мізинець –

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

серце, безіменний – печінка, середній – кишечник, вказівний – шлунок, великий палець – голова. Отже, впливаючи на певні точки, можна впливати на відповідний цій точці орган людини [6].

Су-Джок терапія є одним з ефективних методів, що сприяють розвитку пізнавальної, емоційно-вольової сфер дитини. У корекційній роботі прийоми Су-Джок терапії активно використовуюємо в якості масажу як для розвитку дрібної моторики пальців рук, так і з метою загального зміцнення організму.

Вправи з Су-Джок терапії.

1. Масаж Су-Джок кулями (вихователь промовляє слова і виконує дії з кулькою відповідно до тексту)

*Я м'ячем кола катаю,
Взад-вперед його ганяю.
Ім погладжую долоньку.
Ніби я сметаю крихту,
І стискатиму потрішки,
Як стискає лапу кішка,
Кожним пальцем пригорну,
Іншою рукою почну.*

2. Масаж пальців еластичним кільцем. (Вихователь або дитина надягають масажні кільця на кожен палець, дорослий промовляє вірш пальчикової гімнастики)

*Раз-два-три-чотири-п'ять, (розгинати пальці по одному)
Вийшли пальці погуляти,
Цей пальчик найсильніший, він найтовщий і міцний.
Цей пальчик для того, щоб показувати його.
Цей пальчик –довше всіх, посередині стоїть.
Цей пальчик безіменний, він дуже розпещений.
А мізинчик, хоч малий, дуже вправний і меткий.*

Звичайно Су – Джок терапію у своїй роботі використовують педагоги-логопеди, але ми вважаємо, що кожен педагог у змозі прочитати невеликий віршований текст і при цьому працювати з дитиною, роблячи їй масаж.

Здоров'я дитини, його збереження, зміцнення та відновлення – одне з основних завдань педагогів дошкільного закладу. Використання нетрадиційних здоров'язбережувальних технологій допомагає істотно оптимізувати цей процес. Тому в повсякденному житті малюків варто використовувати якнайбільше оздоровчих технологій, адже вони переважно прості у використанні, дають вихованцям велике задоволення, а головне – мають ефективний комплексний вплив на формування їхнього здоров'я. Здоров'ятворчі та здоров'язбережувальні технології слід використовувати в різних організаційних формах роботи в повсякденні, інтегруючи їх у різні види діяльності дітей.

Література:

1. Нетрадиційні методи оздоровлення дітей дошкільного віку: навчальний посібник / Г. І. Григоренко, Н. Ф. Денисенко, Ю. О. Коваленко, Н. В. Маковецька. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006. – 116 с.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

2. Кольцова М. М. Двигательная активность и развитие функций мозга ребенка. – М., 1973. – 143 с.
3. Кольцова М. М. Ребенок учится говорить. – М., 1979. – 192 с.
4. Звідки взявся марблс, що цікавого про це знаєте? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sashka.iatp.org.ua/sashka/igra/mbs.htm>
5. Центр Остеопрактики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osteodoc.ru/sujok.htm>

Сагач Г. М.*

ДЕЛО ВЕРЫ ВИТА ПАЦАЛАЯ, ИЛИ ХРИСТИАНСКОЕ ВИДЕНИЕ ЗНАКОВ СОВРЕМЕННОСТИ

*«И поднимет знамя народам
дальним, и даст знак живущему
на краю земли».*

(Ис.54:26)

*«Я свет миру; кто последует
за Мною, тот не будет ходить во
тьме, но будет иметь свет
жизни».*

(Ин. 8:12)

Братская славянская Словакия открыла сердцу и духу моему нетленные сокровища веры, надежды, любви, софийности в старинном и уютном г. Пряшеве, точнее, в Пряшевском университете в г. Пряшеве, на Православном богословском факультете (декан – профессор доктор Ян Шафин). Милостью Божией, осенью 2015 г. я провела открытую лекцию студентам и профессорско-преподавательскому составу университета, после которой неожиданно для себя получила в дар от автора из Братиславы Вита Пацалая книгу с пронзительно точным названием: «Знак – межевой камень спасения и проклятия», изданной в Украине 2014 г. Я обратила внимание и на другие знаки: во время лекции ее автор вошел в духовно-интеллектуальный сердечный «резонанс» с моей христианской логосферой – он стремительно выбежал за мною из ослепительно солнечной аудитории, догнал в коридоре со звонким обращением: «Наша Злата, подождите!». Я даже не сразу осознала, что это обращение адресовано мне, женщине с другим именем...

По воле Божией, мгновенно произошло христианское братание, ведь духовное родство выше кровного, в чем я, как и многие, убеждалась многократно, радуясь этому благословению Господа нашего Иисуса Христа. Слава Тебе, Господи! Алилуйя!

Сердце мое не могло не затрепетать и от подписи автора на подаренной книге: «Любимой сестре Галине. Вит». Душа вознеслась до седьмого неба от радости встречи с братом во Христе, роднее родного, после первой же духовной беседы, а, главное, после внимательного и благодарного прочтения этой

* © Сагач Г. М.